

สำนักสนับสนุนสุขภาวะ ประชากรกลุ่มเฉพาะ

เปลี่ยน ‘ภาระ’ เป็น ‘พลัง’ เพื่อสร้างสังคมสุขภาวะ

การทำงาน ของเรา

สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ หรือสำนัก 9 เป็นหนึ่งในหน่วยงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. มีภารกิจในการสนับสนุนพัฒนาวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาวะแก่ประชากรกลุ่มเฉพาะ เน้นการสร้างทัศนคติและความเข้าใจในคุณค่าของประชากรกลุ่มต่างๆ ที่มีความหลากหลายให้ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข พร้อมทั้งส่งเสริมกลไกการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตการทำงานของภาคเครือข่ายให้สามารถขับเคลื่อนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้การสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ประชากรกลุ่มเฉพาะที่สามารถนำไปต่อยอดสู่การพัฒนานโยบายและกลไกการทำงานของหน่วยงานต่างๆ

นิยาม “ประชากรกลุ่มเฉพาะ” คือประชากรบางกลุ่มที่มีกึ่งความเปราะบาง (**Vulnerability**) มีความเสี่ยง (**Risk**) หรือต้องการกระบวนการพิเศษในการเข้าถึงการสร้างเสริมสุขภาพ สุขภาวะ อันถือเป็นปัจจัยส่งผ่านสังคมกำหนดสุขภาพ (**Intermediary Determinants**) ที่ทำให้สูญเสียสุขภาวะเข้าไม่ถึงบริการ และไม่ได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมสุขภาพ ตามนโยบายในภาพรวม จึงต้องทำงานผ่านปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพในระดับต่างๆ

เรามุ่งลดความไม่เป็นธรรมทางสังคมและความไม่เป็นธรรมทางสุขภาพ บนฐานสังคมสวัสดิการ สังคมลัมมาซีพ และสังคมไร้การกيدกัน

ลดความแตกต่างในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนทางสังคมและสุขภาพขึ้นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพเพื่อดำรงชีพอย่างมีสุขภาวะ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากความแตกต่างของลักษณะประชากร ผ่านการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดจากการเชื่อมโยงปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ

กรอบการทำงาน 4 ด้าน คือ

- 1) งานพัฒนาสิทธิและการพิสูจน์สิทธิของประชากรเพื่อการเข้าถึงบริการทางสุขภาพ หรือสวัสดิการสังคมตามสิทธิพึงมีพึงได้
- 2) งานพัฒนากลไกการสร้างเสริมสุขภาพ สิทธิประโยชน์ ระบบบริการที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มประชากร
- 3) งานพัฒนากลไกเสริมเพื่อการเข้าถึงความเป็นธรรมทางสุขภาพ
- 4) งานสื่อสารเพื่อการสร้างความเข้าใจในประเด็นการสร้างเสริมสุขภาวะในประชากรกลุ่มเฉพาะกับทุกภาคส่วน

เราทำงานกับ 7 กลุ่มเป้าหมาย ผ่านภาคีเครือข่าย
ภาคประชาชนสังคม

1. คนพิการ เตรียมความพร้อมด้านการดำเนินชีวิตอิสระ^{สุขภาพ การศึกษา การมีงานทำ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม}

2. ผู้สูงอายุ เตรียมความพร้อมของระบบรองรับสังคม^{สูงวัยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการพัฒนาต้นแบบ นวัตกรรมในการดูแล ผู้สูงอายุ การพัฒนาคักกษาพผู้สูงอายุเพื่อการเป็นผู้สูงอายุ ที่มีคุณภาพในอนาคต}

3. แรงงาน สร้างหลักประกันทางสังคม รายได้ และ^{การเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสม}

4. ผู้หญิง พัฒนาต้นแบบการสร้างเสริมสุขภาวะผู้หญิง^{ที่มีสถานะทางสุขภาพและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ}

5. มุสลิมไทย สร้างเสริมสุขภาวะในชุมชนมุสลิม^{ลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ การเข้าถึงบริการสุขภาพ และพัฒนาคักกษาพผู้นำด้านสุขภาวะในมุสลิมไทย}

สถานการณ์ประชากรกลุ่มเฉพาะ

คนพิการ
(จดทะเบียน)
1.6 ล้านคน

ผู้สูงอายุ
10.3 ล้านคน

ผู้ต้องขังหญิง
4 หมื่นคน

แรงงานในระบบ
16.9 ล้านคน

แรงงานนอกระบบ
21.4 ล้านคน

มุสลิม
3.26 ล้านคน

ประชากรข้ามชาติ
3.6 ล้านคน

ชาติพันธุ์
6.1 ล้านคน

คนจนในเมือง
1.6 ล้านคน
ครัวเรือน

ไร้บ้าน
3 พันคน

ที่มา : สำนักสถิติสหบุณประชากรกลุ่มเฉพาะ สสส.
ข้อมูลระหว่างปี 2553 – 2560

6. ชาติพันธุ์และประชากรข้ามชาติ เข้าถึงบริการ^{และการคุ้มครองสิทธิ}

7. คนไร้บ้านและผู้ป่วยข้างถนน พัฒนาคักกษาพคน^{และเครือข่ายเพื่อการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการขึ้นพื้นฐาน}

ยุทธศาสตร์

ความเป็นธรรมทางสุขภาพ แผนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ

การจัดการข้อมูลงานวิชาการและองค์ความรู้ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย

การจัดการข้อมูลงานวิชาการและองค์ความรู้ เพื่อขับเคลื่อน
ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสุขภาพ

1. **ความรู้** ได้แก่ การพัฒนาและจัดการความรู้ นวัตกรรมการทำงาน การพัฒนาต้นแบบสู่การนำร่องเพื่อย้ายผลในระดับต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่ระบบสุขภาพ ระบบสวัสดิการสังคม รวมถึงการปรับสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณูปโภคให้เหมาะสมกับบุคคลของแต่ละกลุ่มประชากร
2. **นโยบาย** ได้แก่ การสนับสนุน การรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำข้อเสนอนโยบาย เพื่อผลักดันนโยบาย รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
3. **สังคม** ได้แก่ การสื่อสารสังคม ปรับเจตคติของคนในสังคมสู่สังคมสัมมาชีพ สังคมสวัสดิการ และสังคมไร้การ岐视 สร้างการยอมรับในความหลากหลายของผู้คนในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข
4. **พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายและแกนนำ** เป็นการเสริมพลังภาคีเครือข่ายในระดับบุคคล องค์กร และการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ ให้มีศักยภาพขีดความสามารถในการจัดการตนเอง เป็นกำลังสำคัญในการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสุขภาวะในประชากรกลุ่มเฉพาะรวมถึงการหนุนเสริมพลังเครือข่ายภาคี การพัฒนาระบบ กลไก และสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนในการเสริมพลังเครือข่ายที่ทำงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาวะ

เป้าหมายการทำงาน

ปัจจุบันทางสุขภาพของประชากรกลุ่มเฉพาะ มีเหตุปัจจัยหลัก อันเนื่องมาจากการความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือที่เรียกวันว่า ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ เช่น สุขภาพ เพศ ศาสนา ความเชื่อ เชื้อชาติ สัญชาติ การศึกษา การทำงาน รายได้ และ การรวมกลุ่ม ส่งผลให้ขาดโอกาสในการเข้าถึง หรือเข้าถึงได้ยาก จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแนวทาง และวิธีการพิเศษในการ ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพ เราจึงมุ่งเน้นทำงานเพื่อลด ข้อจำกัด หรือความไม่เป็นธรรมทางสุขภาพบนฐานสังคมสวัสดิการ สังคมสัมมาชีพ และสังคมไร้การกีดกัน ลดความแตกต่างใน

การเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุน ทางสังคมและสุขภาพขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อการ สร้างสังคมสุขภาวะ สังคมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างอยู่เย็นเป็นสุข (Inclusive Society) ผ่านกระบวนการการเปลี่ยน “ภาระ” ให้ เป็น “พลัง” ด้วยการดำเนินงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพ สุขภาวะและการป้องกันความเสี่ยง การพัฒนาศักยภาพตาม กลุ่มประชากร การส่งเสริมสิทธิและการมีส่วนร่วมในสังคม และ การสร้างหลักประกันการดำรงชีวิต

รู้จัก สสส. เพราะ 2 ใน 3 ของโรคที่เกิดขึ้นล้วนมาจากการปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการทำงานของ สสส. จึงมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health*) เพื่อมุ่งสร้างสุขภาวะที่ครอบคลุมทั่วถึง ใจ สังคม ปัญญาให้คนไทยอยู่ย่างยั่งยืน ผ่าน 15 แผน ด้วยวิธีการทำงาน ดังนี้

ลดปัจจัยเสี่ยงหลัก

- แผนควบคุมยาสูบ
- แผนควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด
- แผนจัดการความปลอดภัยทางถนนและภัยพิบัติ
- แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย
- แผนอาหารเพื่อสุขภาวะ

พัฒนาต้นแบบสุขภาวะ

- แผนสุขภาวะชุมชน
- แผนสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กร

ขยายโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

- แผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาวะ

พัฒนากระบวนการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอื่นๆ

- แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ
- แผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- แผนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ

สร้างความตื่นตัวและค่านิยมใหม่ในสังคม

- แผนระบบลือแล้ววิถีสุขภาวะทางปัญญา
- แผนสร้างเสริมความเข้าใจสุขภาวะ

ส่งเสริมสมรรถนะของระบบสุขภาพและบริการสุขภาพ

- แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ
- แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

สนใจร่วมเป็นส่วนหนึ่งในงาน
สร้างเสริมสุขภาวะกับเรา

ติดต่อ สำนักสนับสนุนสุขภาวะ
ประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก9)
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ

เลขที่ 99/8 ซอยงามดุพลี
แขวงทุ่งมหาเมน เขตสาทร
กรุงเทพ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500
โทรสาร 02-343-1501
www.thaihealth.or.th

อ้างอิง * เชอร์ ไมเคิล กิตติยิน มาร์มอต ผู้มีบทบาทสำคัญขององค์กรอนามัยโลกในการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health) ด้วยการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมเพื่อป้องกันโรคและการสร้างเสริมคุณภาพของคนอยู่ยั่งยืน